МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС ОБОВ'ЗКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ФІЛОСОФІЯ ПІЗНАННЯ»

Мова навчання – ***українська***

Шифр та найменування галузі знань ***D «Бізнес, адміністрування та право»***

Код та найменування спеціальності ***D7 «Торгівля»***

Освітньо-наукова програма ***Підприємництво та торгівля***

Ступінь вищої освіти ***доктор філософії***

Затверджено на засіданні

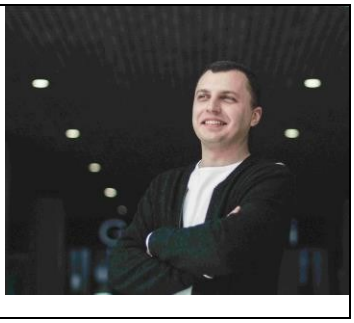
Методичної Ради зі спеціальності ***D7 «Торгівля»***
від 31.08.2026 року протокол №1

Реєстраційний номер у відділі аспірантури та докторантури

10-D7-2026A

1. Загальна інформація

Кафедра:	Економічної безпеки, права та соціальних процесів	
Викладач:	**Шевченко Ганна Анатоліївна,** доцент кафедри економічної безпеки, права та соціальних процесів, кандидат філософських наук	
Профайл	**Контакти:** Профайл викладача sfpkafedra@qmail.com, 048-7124061	

Кафедра:	Економічної безпеки, права та соціальних процесів	
Викладач:	Мельник Юрій Миколайович, доцент кафедри економічної безпеки, права та соціальних процесів, кандидат філософських наук	
Профайл	Контакти: Профайл викладача sfpkafedra@qmail.com, 048-7124061	

Освітній компонент викладається на та *1* курсі у *1* семестрі
Кількість: кредитів - 3, годин – 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	30	10	20
заочна	18	8	10
Самостійна робота, годин	Денна - 60		Заочна - 72

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Навчальний курс із філософії пізнання ставить за мету поглибити знання майбутніх докторів філософії про науку як дослідження, соціальний інститут і феномен культури, сприяти усвідомленню місця власних наукових розвідок аспірантів у загальному розвитку світової науки й особливо у сучасній науковій революції, пов'язаній зі становленням нелінійної науки. Розуміння істини як процесу, а особливо як нелінійного процесу, створить сприятливі умови для уникнення конфліктів між новітніми науковими знаннями та застарілими епістемологічними уявленнями. Сучасні міждисциплінарні та трансдисциплінарні зв'язки, яких потребує розв'язок комплексних завдань у співпраці вчених різних спеціальностей, висуває на перший план проблеми їхньої комунікації.

3. Мета освітнього компоненту

Метою викладання дисципліни філософії пізнання є ознайомлення здобувачів з основними здобутками сучасної філософської гносеології та епістемології зі стійким оволодінням ними загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду на підставі засвоєного у процесі вивчення курсу дисципліни знання про основні шляхи, форми, методи та проблеми філософського осмислення пізнавальної діяльності людини.

Основним завданням вивчення дисципліни “Філософія пізнання” є формування у здобувачів цілісного теоретичного компоненту наукового світогляду, теоретико-пізнавальної рефлексії, свідомого знання про власне місце у системі відношення “людина – світ” з визначенням особистісного ставлення до актуальних проблем гносеологічного та епістемологічного світовідношення на підставі засвоєння змісту, структури та тематики курсу у його концептуальному послідовному викладі процесів розгортання у пізнавальних

визначеностях людської діяльності як процесу пізнання нею світу, самої себе та свого місця у світі у контексті загальних процесів цивілізування людини та формування людського світу як світу культури.

Згідно з вимогами освітньої програми в результаті вивчення дисципліни «Філософія пізнання» здобувач освіти повинен:

знати:

1) існуючі концепції взаємозв'язку філософії і науки, історію розвитку та формування наукових картин світу; критично-креативні дискусії з питань впливу філософії на науку, а також науки на філософію;

– 2) особливості теорії пізнання, взаємозв'язок міфологічних, релігійних, мистецьких поглядів в пізнавальному процесі, формуванні креативного мислення вченого, основні дискусії з цього приводу;

– 3) теоретичні тлумачення соціальних процесів, їх вплив на розвиток науки та концепції зворотного впливу науки, техніки на соціальні процеси;

– 4) основні концепції методології та етики науки;

– 5) основні категорії філософії науки, типологічні характеристики основних концепцій, що описують розвиток наукового знання;

– 6) основні підходи до побудови логічно несуперечливих і обґрунтованих наукових концепцій;

– 7) співвідношення раціонального та ірраціонального, логіки та інтуїції, відкриття і обґрунтування в науковому пізнанні;

уміти:

1) застосовувати у своїй науково-дослідницькій діяльності теорії філософського світогляду: еволюційну та революційну, синергетичну, поліваріантну, плюралістичну, толерантність тощо;

– 2) використовувати знання сучасної і традиційної логіки, методи і методології розв'язання проблем конкретних тем дослідницької роботи, критично оцінювати існуючі наукові здобутки;

– 3) здійснювати свою наукову діяльність, дотримуючись наукової професійної етики, громадянську позицію, сприяти дотриманню професійної етики науковим загалом;

– 4) викласти в формі реферату філософські питання напрямку дисертаційного дослідженння;

– 5) критично оцінювати явища і факти псевдонаукових і паранаукових досліджень.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Філософія пізнання» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, та освітньо-науковій програмі Підприємництво та торгівля" підготовки докторів філософії.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність розв’язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК05 Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об’єктів досліджень й практик із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань у підприємницькій, торговельній

та біржовій діяльності.

Програмні результати навчання:

РН08. Формулювати та перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, актуальні літературні та інформаційні джерела, результати теоретичного аналізу, моделювання, експериментальних досліджень.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних завдань

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1.			
1	Людина і світ як головний пізнавальний предмет філософії	2	2
2	Метафізичне (умоглядне) пізнання світу в людино мірних категоріях фундаментальної онтології	2	2
3	Соціальна діяльність та соціальне пізнання	2	2
Змістовний модуль 2.			
4	Осягнення світу у духовно-практичному пізнанні: міф та релігія	2	1
5	Філософсько-методологічна рефлексія як духовно-теоретичне пізнання процесу наукового пізнання	2	1
Разом за ОК:		**10**	**8**

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної/лабораторної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1.1. Сутність філософії як теоретично-світоглядного пізнання проблем буття людини в світі та спосіб людського самовизначення	1	0,5
2	Тема 1.2. Свідомість та мова як трансцендентальні передумови здійснення когнитивно-пізнавальних процесів	1	0,5
3	Тема 1.3. Світ людини як світ культури. Сутність людини	1	0,5
4	Тема 1.4. Філософія життя. Екзистенціальні аспекти буття людини в світі культури	1	0,5
5	Тема 2.1. Категорії “буття” та “ніщо“, “Одне” та “множина”.	1	0,5
6	Тема 2.2. Категорія матерії як світоглядний Абсолют та результат пізнавального узагальнення діяльнісного світовідношення людини	1	0,5
7	Тема 2.3. Час та простір. Пізнання просторово-часових вимірів буття людини у світі: антропологічний, культурно-історичний, соціокультурний та онтологічний аспекти категорій “часу“ та “простору“.	1	0,5
8	Тема 3.1. Філософія техніки.	1	0,5
9	Тема 3.2. Філософські питання економіки	1	0,5
10	Тема 3.3. Філософські питання екології	1	0,5
11	Тема 3.4. Філософські питання демографії. Філософія кохання	1	0,5
12	Тема 3.5. Філософія війни та миру.	1	0,5
13	Тема 3.6. Філософії освіти	1	0,5
14	Тема 3.7. Соціально-класове самовизначеня людини у соціальних структурах суспільства	1	0,5
15	Тема 3.8. Національно-етнічне самовизначеня людини у соціальних структурах суспільства	1	0,5
16	Тема 3.9. Філософія держави і права.	1	0,5
17	Тема 3.10. Філософія історії	0,5	0,5
18	Тема 4.1. Міфологічне пізнання світу та філософсько-теоретична	1	0,5

	складова міфологічного світогляду		
19	Тема 4.2. Релігійне пізнання світу та філософсько-теоретична складова релігійного світогляду	0,5	0,5
20	Тема 5.1. Сутність, методи та форми пізнання, філософська теорія істини	1	
21	Тема 5.2. Філософія науки та методологія наукового пізнання. Культура як духовна підстава діяльності вченого. Наукове пізнання і світогляд вченого.	0,5	0,5
22	Тема 5.3. Логіко-категоріальні (філософські) підстави пізнання	0,5	
Всього за ОК:		**20**	**10**

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1.3. «Світ людини як світ культури. Сутність людини». 3.8. «Національно-етнічне самовизначення людини у соціальних структурах суспільства». Тема 4.1. «Міфологічне пізнання світу та філософсько-теоретична складова міфологічного світогляду». Тема 5.2. «Філософія науки та методологія наукового пізнання». Тема 5.3. «Логіко-категоріальні (філософські) підстави пізнання». «Українська філософська думка»	20	22
2	Тема 1.2. «Свідомість та мова як трансцендентальні передумови здійснення когнитивно-пізнавальних процесів». Тема 1.4. «Філософія життя. Екзистенціальні аспекти буття людини в світі культури». Тема 2.2. «Категорія матерії як світоглядний Абсолют та результат пізнавального узагальнення діяльнісного світовідношення людини». Тема 2.3. «Час та простір. Пізнання просторово-часових вимірів буття людини у світі: антропологічний, культурно-історичний, соціокультурний та онтологічний аспекти категорій “часу“ та “простору“». Тема 3.4. «Філософські питання демографії. Філософія кохання». Тема 3.9. «Філософія держави і права». Тема 4.2. «Релігійне пізнання світу та філософсько-теоретична складова релігійного світогляду». Тема 5.1. «Сутність, методи та форми пізнання, філософська теорія істини». 5.2. Культура як духовна підстава діяльності вченого. Наукове пізнання і світогляд вченого.	20	22
3	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань *)	20	28
Всього за ОК:		**60**	**72**

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- тестування знань здобувачів за темами;
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування.
- підготовка доповідей,повідомлень.

Підсумковий контроль – ***екзамен.***

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1.		
Лекційний курс *	0	0
Практичні роботи*	25	25
Самостійна робота*	10	10
Доповіді	15	15
Всього за змістовний модуль 1	**50,0**	**50,0**
Змістовний модуль 2.		
Лекційний курс *	0	0
Практичні роботи*	25	25
Самостійна робота*	10	10
Доповіді	15	15
Всього за змістовний модуль 2	**50,0**	**50,0**
Всього	**100,0**	**100,0**

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в Одеському національному технологічному університеті.

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів

Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

4,5 - 5 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4,0 - 4,4 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Практична відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Практична відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Практична не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (за один модуль згідно відсотку виконання)

9,0-10,0	*90 - 100 %*	відмінно
8,0 -8,9	*74 – 89%*	дуже добре
7,0 – 7,9	*60 – 73%*	добре
5,0 – 6,9	*35 – 59 %*	достатньо
0 – 4,9	*0-35 %*	незадовільно

Підготовка доповідей з презентаціями (оцінка за одну доповідь, планується 3 доповіді на один модуль)

4,1-5,0	Доповідь підготовлена на актуальну тематику, має якісну презентацію та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді на поставлені запитання	відмінно
3,1 -4,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, при відповіді на питання допущені неточності	дуже добре
2,1 – 3,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання неповні, допущені помилки	добре
1,1 – 2,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0 – 1	Доповідь підготовлена на низькому рівні або відсутня	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально-демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, , тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань)

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, реферування, конспектування, підготовка доповідей, розв’язання тестів.

8.Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи. Хрестоматія [Текст] : навч. посіб./ В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Н. Б. Адаменко та ін. ; за ред. Г. І. Волинки ;Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — 3-тє вид., стер. — Київ : Каравела, 2022. — 464 с. — МОН. https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2233222
2. Філософія управління. Підручник. / Ю.М. Мельник. Одеса. ОНТУ. 2026. 414 с. http://catalog.odnb.odessa.ua/opac/index.php?url=/notices/index/597449/default
3. Філософія та методологія наукових досліджень [Електронний ресурс] : підручник (для аспірантів) / О. І. Афанасьєв, В. Ю. Жарких ; Нац. ун-т "Одеська політехніка", Каф. філософії, історії та політології. — Одеса, 2024. — 377 с. https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2290557
4. Філософія критичного мислення та прийняття рішень [Електронний ресурс] : підручник/ В. О. Сабадуха ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. — Івано-Франківськ, 2023.— 680 с. https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2897101
5. Філософія і соціологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. В. Толстов, В. О. Даніл'ян; Укр. держ. ун-т залізн. трансп. — Харків, 2024. — 222 с. https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2314192
6. Конспект лекцій з освітнього компоненту "Філософія пізнання" [Електронний ресурс] : для аспірантів СВО "доктор філософії", усіх спец. ден. та заоч. форм навчання / Г. А. Шевченко, С. М. Тодорова, Ю. М. Мельник ; відп. за вип. А. О. Соловей ;Каф. соціології, філософії і права. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 105 с. https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2923423
7. Конспект лекцій з освітнього компоненту "Філософія сталого розвитку та основи

права" [Електронний ресурс] : для бакалаврів спец.: 204 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва", 181 "Харчові технології", 076 "Підприємництво та торгівля", ден. та заоч. форм навчання / Г. А. Шевченко, С. М. Тодорова, Ю. М. Мельник, І. А. Осадча ; за ред. Г. А. Шевченко ; відп. за вип. А. О. Соловей ; Каф. філософії і права. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 72 с.

https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2711915

8. Методичні вказівки до практичних занять з освітнього компоненту "Філософія сталого розвитку та основи права" [Електронний ресурс] : для бакалаврів спец. 204 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва", 181 "Харчові технології", 076 "Підприємництво та торгівля", ден. та заоч. форм навчання / Г. А. Шевченко, С. М. Тодорова, Ю. М. Мельник, І. А. Осадча ; за ред. Г. А. Шевченко ; відп. за вип. А. О. Соловей ; Каф. філософії і права. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 41 с.

https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2712012

9. Методичні вказівки до самостійної роботи з освітнього компоненту "Філософія сталого розвитку та основи права" [Електронний ресурс] : для бакалаврів спец. 204 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва", 181 "Харчові технології", 076 "Підприємництво та торгівля", ден. та заоч. форм навчання / Г. А. Шевченко, С. М. Тодорова, Ю. М. Мельник, І. А. Осадча ; за ред. Г. А. Шевченко ; відп. за вип. А. О. Соловей ; Каф. філософії і права. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 72 с.

https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2711979

10. Constitutional challenges in the algorithmic society [Електронний ресурс] / edited by : Hans- W. Micklitz, Oreste Pollicino, Amnon Reichman, Andrea Simoncini, Giovanni Sartor, Giovanni De Gregorio. — Cambridge, United Kingdom ; New York, NY : Cambridge University Press, 2022. — 330 p. :

https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2098210

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України» https://zakon.rada.gov.ua/laws
2. Урядовий портал https://www.kmu.gov.ua/
3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України https://minjust.gov.ua/

9.Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, Корпоративному кодексу ОНТУ, Кодексу академічної доброчесності ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ, Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та роботодавців.

Викладачка /ПІДПИСАНО/ Ганна ШЕВЧЕНКО
(підпис) *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

Викладач /ПІДПИСАНО/ Юрій МЕЛЬНИК
(підпис) *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Економічної безпеки, права та соціальних процесів

Протокол від « 28 » серпня 2026 р. № 1

Завідувачка кафедри /ПІДПИСАНО/ Наталія ЗГАДОВА

ПОГОДЖЕНО:
Гарант ОНП «Підприємництво та торгівля,
д.е.н., професор ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА